

A cseh és szlovák vállalatok adatbankja

Mindenekelőtt azt jegyezzük meg, hogy az adatbank külföldre is szolgáltat. *Címe:* Databanka čs, podnik. Národní informační středisko ČR – Havelkova 22, 130 00 Praha 3; telex: 122 214, fax: (02) 235 97 88.

Az adatbank üzembe helyezésekor (1991. április 1.) 850 cseh és szlovák ipari gyártó cég, köztük ipari és ipari termékeket előállító mezőgazdasági szövetkezet egyenként 36–36 adatát tartalmazta. Ezek a következők: nyereség, törzsvagy, a tevékenység osztályozási kódjai, a vállalat neve és címe, kereskedelmi partnerének országkódja, dolgozói létszám, szabad kapacitás, alapok, a tevékenység keretprogramja, alapítási év, nemzetközi NACE-kód, azonosítási szám (IČO), a fő tevékenységek megnevezése, fő partner a külföldi kereskedelemben, termelési érték a húzóágazatban, a szervezet válfaja, technológia, termelési érték, területi kód, folyószámlaszám, a bank neve és címe, a nemzetközi kereskedelem közvetítője, munkabér-kifizetés, a beszállító ágazati kódja, anyagköltség, a vállalat vezetője, a tevékenység fő eredményei, az adminisztratív felelős, adatfelelős, a vállalati jegyzékbe való felvétel, a jegyzék bírósági őrzésének helye, önálló külkereskedelmi jog, telefon, telefax, telex. Ezekből az adatokból négyféle – szűkebb-bővebb – formátumban nyújtanak tájékoztatást. Az adatbank aktualizálására évente kétszer (július 31. és január 31.) kerül sor, ami egyenlő valamennyi adat verifikálásával, új adatok felvételével, az elavultak eliminálásával. Már az 1991. július 31-én esedékessé vált aktualizáláskor gondoltak az adatbázis újabb adatféléseivel való bővítésére (a vállalat külföldi képviselője, konszigná-

ciós raktár, a külföldi vagyon formái, a részvényesek aránya, összetétele). A következő aktualizáláskor hét újabb adatféléseket szándékoznak felvenni a banki szférából.

Az adatbankban hamarosan a privatizációs folyamat is tükröződni fog – egészen a magányos vállalkozók felvételéig menően (természetesen: az önkéntes részvétel alapján). Egy másik bővítési szándék a tervező, kutató és kereskedelmi szervezetek felvétele.

Az *adatbázis nyelve* cseh és szlovák, perspektívikusan angol is. Kétféleképpen vehető igénybe, ún. online módon (GOLEM) és postai, telex vagy telefax megrendelésre. (Telefonon az adatbázis szolgáltatását nem lehet megrendelni.)

A szolgáltatás *díjtételei* "felhasználói aktivitás" és "felhasználói szükséglet" szerint vannak megszabva. Így pl. a legnépszerűbb 3. formátumot illetően az adatbázisban való tartózkodás percenként 3,8, egy jellemzett vállalat 25, egy kikeresett vállalat 20 koronába kerül aktivitás szerint. A szükséglet szerinti díjtételek: keresési jelszó – 3,2, a szükséglet kielégítése az adatbázisban részt vevő vállalat számára 23, a nem résztvevők számára pedig 28 korona.

Az adatbanknak lemezes (NIS 190 verzióban) és mikroformájú változata is van. (Úgy vélik, hogy az adatbank ismertett struktúrája és elérési módjai szükségtelenné teszik a nyomtatott katalógusként való kiadást.)

/POZDĚNA, L.: Databanka čs, podnik. = I, 33. köt. 11. sz. 1991. p. 324–336./

(F. T.)

Meg lehet-e élni Csehszlovákiában információs tanulmányokból?

Meg lehet, illetve bizonyos trendek ismerete, a nyugati "szokások" elsajátítása és megfelelő árpolitika esetén meg lehetne élni ebből a tevékenységből is ebben a piacgazdaságra áttérő országban.

Mindenekelőtt az *információ iránti kereslet* szféráit kell valamiféleképpen áttekinteni. Kiindulásként megfelel pl. az ország pénzforgalmi trendjeinek elemzése. Ezek alapján a következők szögezhetők le:

► A hosszú ideje eladósodott vállalatok körében a kölcsönök csökkennek, azaz a bankok nem hajlandók finanszírozni beruházásaikat. Ez a vállalatcsoport egy külföldi "megmentő" reményében nemegyszer igen nagyvonalú információs szolgáltatások megrendelésére hajlamos. Persze: a szolgáltatási díjak behajthatósága ezekben az esetekben kétséges.

► A vállalatok egy másik csoportjában és a magán-személyek körében – tanúskodnak róla a rövid lejáratú hitelek növekvő adatai – élenkülönb vannak a vállalkozások. Ámde a szóban forgó hitelek részaránya még így is szerény, ami óvatosságra utal, továbbá arra, hogy e vállalkozásoknak az elkövetkező néhány évben aligha lesz fejlett információs szolgáltatásokra szükségük.

► Ezzel szemben van egy szféra, amely bizalmatlan lett a honi fizetőeszköz – a csehszlovák korona – iránt, s mindent megtesz annak érdekében, hogy (akár nem legálisan is) pénzvagyont devizára váltsa át, vagy hogy ingatlanokat vásároljon rajta. Itt aztán nagy mennyiségben van szükség az összes információs válfajra, feltéve hogy releváns. (Pl. egy csehszlovákiai vállalkozás, amely a francia tengerpart ingatlanforgalmáról szóló kivágatok szolgáltatására specializálódott, jól megélt.)

A csehszlovák információszolgáltató vállalkozások nagyjából a belföldi forgalom egyharmadát kitevő nagyságrendben szolgáltatnak külföldre, ahol nagy a külföldi cégekkel vívott konkurenciaharc, összinté- ben szólva: a kereslet általunk történő elszívásának elszívódása. Gyakorta éppen a cseh emigráns cégek azok, amelyeknek – nem lévén sem nyelvi, sem szakmai nehézségeik, és technikai-technológiai is jól állnak – összehasonlíthatatlanul több esélyük van a szolgáltatásra, mint a csehszlovákiai vállalkozásoknak. Ráadásul ezek a cégek esetenként a tisztességtelen propagandától sem riadnak vissza. Így pl. a csehszlovák gazdaságról információkat szolgáltató PLANECON cég prospektusában egyebek mellett a következők is olvashatók: "Kerülje el az együttműködést azokkal a [csehszlovák] vállalatokkal, amelyeket hajdani programozók vagy a hasonló szakterületek »profijai« irányítanak. Ők az üzletkötésekre a legkevésbé sem kvalifikáltak. S ha még ráadásul a jelenleg favorizált pártok tagjai is, akkor a különösen veszedelmes kombinációk esetei forognak fenn", és "Ne higgyen teljes mértékben Csehszlovákiában senkinek sem, aki 25. és 70. életéve között van".

Persze, az iménti – esetenként – tisztességtelen verseny csak egyik oka annak, hogy a Csehszlovákiában készült információk tanulmányokat nehéz eladni Nyugaton. A másik és mindenképpen fő ok, hogy ezek a tanulmányok egy sor paraméterükben elmaradnak a Nyugaton megszokottaktól.

A Csehszlovákiában készült tanulmányok először is szószátyarak. Sok bennük a felesleges idézet, címléírás elem, irodalmiaszkodás. Kevésbé élnek táblázatokkal, ábrákkal, grafikonokkal, ami a nyugati tanulmányokban szinte elképzelhetetlen.

Tartalmilag az országban készült tanulmányok – mondhatni – bátortalanok, már ami a felhozott adatok értékelését illeti. Ennek van reciprokja is: a tanulmány információk helyett "saját" megoldást próbál a megrendelőre ráerőltetni. Aztán: miközben valamely Nyugaton készült tanulmány korrekten válaszol a feltett kérdésre, nem szokta elmulasztani az adott kérdés ilyen-olyan szempontú kontextusának felvázolását sem. A "Made in Czechoslovakia"-tanulmányok ezt az "illik"-összetevőt általában nem szokták tartalmazni. Valójában az említett tartalmi fogyatékok csökkentik leginkább e termékek piacképességét.

Nem tűnnek ki a csehszlovák vállalkozások a hihetőség és pontosság dolgában sem, illetve felet- tébb negatív irányban tűnnek ki. Így sem árban, sem határidőben nem tartják magukat az előzetes megá- lapodásokhoz (tudni érdemes: Nyugaton a szóbeli szerződés is kötelező és jogszerű, sőt az új csehszlo- vák kereskedelmi jog is erre az álláspontra helyezke- dett). Az árat sok vállalkozás felfelé "stájerolja", a határidőt pedig esetenként "ad Calendas Graecas" tolja ki.

A szerző ezt követően néhány reális (Nyugaton is elfogadható) kalkulációs példát hoz az információs termékek árára vonatkozóan. Ezekben a példákban a bér, a tárgyi kiadás, a fejlesztésre szolgáló hányad, a rezszi és az adó szolgál összetevőként. E példák azt bizonyítják a maguk összecszerűségében, hogy valóban meg lehet élni az országban az információs szolgáltatásokból.

A cikk zárszája: "Egy sor olyan példa van, hogy az információs tevékenységgel keresni lehet. A leg- nagyobb csehszlovák online kereső intézet, a HARVARD CONSULTING, a brünni INFORMKATA- LOG, a prágai CZECHOSLOVAK MARKET és az épphogy megalakult prágai ALBERTINA bizonyítja, hogy az eredeti ötletekkel jellemezhető cseh informá- ciós cégek kereskedelmi haszonra tehetnek szert. E cégek mindegyikének – persze – egyértelmű spe- cializációja és külföldi vevőkörre is van. Ezenfelül különféle nyugati cégekhez »ragaszkodó« csehszlo- vák vállalatok is léteznek, az iméntinél jóval nagyobb számban. Ennek eredményeként soha nem tapasztalt konjunktúra keletkezett a munkahelyeket illetően. Hogy ezt valaki ki tudja használni, ahhoz (a nyelveket is beleértve) nyugati középiskolákban szerethető is- meretek szükségesek, illetve az, hogy valaki hajlandó legyen legalább napi 7 órát dolgozni. Véleményem szerint ezeknek a követelményeknek az országban főiskolát végzettek többsége nem felel meg, s nagyon sokan vannak, akik a szóban forgó egyik követel- ménynek sem. Ezek számára aztán a költségvetési és a kiegészítő támogatásban részesülő szféra álláshe- lyei maradnak, vagy a »munkanélküli szférába« való bevonulás vár rájuk..."

/VANÉK, Z.: Je informatika výnosným oborem? = i, 34. költ. 1. sz. 1992. p. 11–13., 16./

(F. T.)

Nehéz helyzetben a Szlovák Tudományos Akadémia Központi Könyvtára

Ki gondolta volna, hogy egy olyan tudományos főintézmény központi könyvtára (*Ústredná knižnica SAV*) is a megszűntetés veszélyének tehető ki, mint amilyen a Szlovák Tudományos Akadémiáé, márpedig az akadémiai gazdasági szervek az egyébként

sajnos kényszerű takarékosági intézkedések keretében ezt is meg merték volna tenni. Noha ez a szándékuk nem valósult meg, a könyvtár nem kerül- hette el a 30 munkatársig történő "karcsúsítást". Így a Szlovák Tudományos Akadémia Központi Könyvtára